

Naudas atmazgāšanas apkarošana: Pamati

1. daļa: Ievads naudas atmazgāšanas novēršanā profesionāliem grāmatvežiem

KAS IR NAUDAS ATMAZGĀŠANA?

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana ir process, kas «netīro» naudu pārvērš par šķietami likumīgiem, un tāpēc tos ir iespējams tērēt tā, it kā tie būtu no likumīgiem avotiem. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana ļauj narkotisko vielu, cilvēku tirgotājiem un citiem noziedzniekiem izvērsties un gūt labumu no viņu operācijām. Iespējamais naudas atmazgāšanas gada mērogs pasaulē var pārsniegt USD 1 triljonu USD *

* Apvienoto Nāciju Organizācijas Narkotiku un noziedzības birojs

Kas ir šī rokasgrāmata?

Šī sērija ir paredzēta, lai palīdzētu profesionāliem grāmatvežiem uzlabot viņu izpratni par naudas izmantošanu atmazgāšanas darbus, riskus, ar kuriem viņi saskaras, un to, ko viņi var darīt, lai mazinātu šos riskus un sniegtu pozitīvu ieguldījumu sabiedrības interesēs. Tas ir domāts kā pieejams un ērti lietojams. Rezultātā tas nevar aptvert visus jautājumus vai vietējās prasības. Tā vietā tā risina profesionālo grāmatvežu galvenās problēmas.

Kāpēc grāmatvežiem vajadzētu rūpēties?

Cīņa pret naudas atmazgāšanu nav tikai atbilstības pārbaude. Ekonomiskie noziegumi, tostarp naudas atmazgāšana, skar vairāk cilvēku nekā citi drošības draudi. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana ietekmē plašu sabiedrības daļu neatkarīgi no tā, vai to veic nelegāli ieguldījumi augstas vērtības īpašumos, ar narkotikām saistīta vardarbība nelabvēlīgos rajonos vai cilvēku tirdzniecības un mūsdienu verdzības izraisītās traumas. Noziedznieki izmanto dažus no visneaizsargātākajiem mūsu kopienās un ievieš narkotikas un vardarbību mūsu ielās, kaitējot sabiedrības struktūrai. Kā sabiedrības interešu profesijai mums ir jāuzņemas sava loma, lai mūsu sabiedrība būtu drošībā. Kā finanšu sistēmas vārtsargi profesionāli grāmatveži ir pirmā aizsardzības līnija, kas novērš šo nelegālo fondu nokļūšanu ekonomikā.

Kas ir naudas atmazgāšanas risks?

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana profesionāliem grāmatvežiem rada trīs galvenos riskus. Grāmatveži var:

- Tikt izmantoti naudas atmazgāšanai (piemēram, turot noziedzīgus ienākumus bankas kontā vai uzņemoties lomu līgumā, kas slēpj noziedzīgi iegūtu līdzekļu faktiskos īpašniekus)
- Tikt izmantoti, lai atvieglotu naudas atmazgāšanu citai personai (piemēram, izveidojot korporatīvo transportlīdzekli naudas atmazgāšanai vai iepazīstinot ar naudas atmazgātāju ar citu profesionālu konsultantu)
- Cieš tiesisks, normatīvs vai reputācijas kaitējums, jo klients (vai viens vai viņu līdzgaitnieki) ir iesaistīti naudas atmazgāšanā, jo nepamanīja sarkanos karodziņus un par tiem nav ziņojis.

KĀ DARBOJAS NAUDAS ATMAZGĀŠANA?

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana darbojas, iegūstot nelikumīgas darbības ienākumus un norobežojot tos no pamatnozieguma, izvietojot, noslāņojot un integrējot likumīgajā finanšu sistēmā.

IEVIETOŠANA

“Atmazgātājs” nelegālo peļņu ievēd finanšu sistēmā. To var izdarīt, sadalot lielas skaidras naudas summas mazāk pamanāmās mazākās summās, kas pēc tam tiek noguldītas tieši bankas kontā, vai iegādājoties virkni monetāro instrumentu (čeki, naudas pārvedumi utt.), kas pēc tam tiek savākti un noguldīti kontos citās vietās. Iespējamās metodes ir:

- Valūtas maiņa
- Skaidras naudas transportēšana
- Skaidras naudas noguldījumi

IZKĀRTOŠANA

“Atmazgātājs” veic virkni līdzekļu pārveidošanas vai pārvietošanas, lai attālinātu tos no to avota. Līdzekļi var tikt novirzīti, iegādājoties un pārdodot ieguldījumu instrumentus, vai arī atmazgātājs var vienkārši pārskaitīt līdzekļus, izmantojot kontu virkni dažādās bankās visā pasaulē. Šī plaši izkaisīto kontu izmantošana atmazgāšanai ir īpaši izplatīta tajās jurisdikcijās, kuras nesadarbojas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas izmeklēšanā. Dažos gadījumos atmazgātājs var noslēpt pārskaitījumus kā maksājumus par precēm vai pakalpojumiem, tādējādi piešķirot tiem likumīgu izskatu. Iespējamās metodes ir:

- Pārskaitījumi
- Skaidras naudas izņemšana
- Sadalot un apvienojot kontus

INTEGRĀCIJA

Nelegālie līdzekļi atkal nonāk likumīgajā ekonomikā. Līdzekļus var ieguldīt nekustamajā īpašumā, luksusa precēs un uzņēmumos. Iespējamās metodes ir:

- Fiktīvi aizdevumi / apgrozījumi / līgumi
- Maskējot aktīvu īpašumtiesības
- Līdzekļu izmantošana trešo personu darījumos

GALVENIE JĒDZIENI NAUDAS ATMAZGĀŠANAS APKAROŠANĀ PROFESIONĀLIEM GRĀMATVEŽIEM

Klienta uzticamības pārbaude

Klienta uzticamības pārbaudes (Client Due Diligence - CDD) mērķis ir zināt un izprast klienta identitāti un uzņēmējdarbību un izmantot šīs zināšanas un izpratni, lai novērtētu riskus, ka klients varētu būt iesaistīts naudas atmazgāšanā, vai censties izmantot grāmatvedi, lai palīdzētu veikt šādas darbības.

Politiski nozīmīga persona

Politiski nozīmīga persona (PNP) ir indivīds, kuram uzticētas ievērojamas sabiedriskas funkcijas, piemēram, politiķis vai valstij piederošas organizācijas vadītājs. Kukuļošanas un korupcijas riska dēļ PNP un viņu ģimenes locekļiem var būt nepieciešama papildus pārbaude.

Pastāvīga uzraudzība

Papildus CDD veikšanai jauniem klientiem, ir svarīgi arī atjaunināt šīs pārbaudes pastāvīgajiem klientiem, īpaši, ja mainās klienta īpašumtiesības vai viņu darbība. Tā ir normatīva prasība daudzās jurisdikcijās.

Ziņošana par aizdomīgām darbībām

Dažās valstīs profesionāliem grāmatvežiem ir juridisks pienākums ziņot finanšu izlūkošanas vienībai par aizdomām par naudas atmazgāšanu. Tos bieži sauc par aizdomīgu darbību (darījumu) ziņojumiem.

Ko saka Starptautiskais profesionālo grāmatvežu ētikas kodekss par naudas atmazgāšanu?

Profesionālās uzvedības princips prasa, lai profesionāli grāmatveži ievērotu attiecīgos likumus un noteikumus. Starptautisko grāmatvežu ētikas standartu padomes (IESBA) kodeksa noteikums par neatbilstību likumiem un noteikumiem (NOCLAR) rada ētisku pienākumu profesionāliem grāmatvežiem runāt, ja viņiem ir zināms vai rodas aizdomas par likumu un noteikumu neievērošanu, tostarp saistībā ar naudas atmazgāšanu.

Lai iegūtu papildinformāciju, skatiet IESBA NOCLAR faktu lapu, kā arī IFAC un IESBA sērijas koda izpētes 8. un 9. daļu, lai veicinātu izpratni.